

Željko Vojinović

## POJEDINAČNI O KOLEKTIVNI RIZICI U SPORTU I MOGUĆNOSTI NJIHOVOG POKRIĆA

### 1. UVOD

Kada se u mnogim segmentima našeg života „ljulja tlo pod nogama“, težimo sigurnosti i često je pomijemo kao nasušnu potrebu. Osiguravači tvrde da osiguranje nudi upravo to - sigurnost imovine i života. U dosadašnjoj praksi, prema osiguranju imovine ne postoji veliki otpor kod stanovništva ali kada je o osiguranju života riječ situacija je drugačija. To je posledica nepoverenja izazvanog krajem 80-tih godina visokom inflacijom i finansijskim krahom privreda regiona usled raspadanja bivše države Jugoslavije. Zato se u narodu često to osiguranje ne tumači kao moguća štednja i obezbeđenje sigurnosti pod stare dane, već kao „bacanje“ para.

Takvo mišljenje možemo očekivati i kod naših sportista, zbog niskog životnog standarda ali i izraženog nepovjerenja prema finansijskim institucijama

Nadležni nas ohrabruju da razloga za brigu nema. Osiguravajuće kuće posluju po strogim pravilima Agencije za osiguranje i podvrgnute su strogoj kontroli i nadzoru. Zakonska regulativa prilično je rigorozna, tako da se sada teško mogu dogoditi velike prevare građana slične onima iz devedesetih godina.

Danas osiguravajuće kuće nude najrazličitije varijante osiguranja svega i svačega. Gotovo da nema nečeg nesigurnog a da ne može da se osigura. Posljednjih godina nije rijetkost da se pored života osiguravaju i dijelovi tijela, strahovi i sl. Neke vrste ekscentričnih osiguranja postala su zaštitni znak popularnih ličnosti - sportista, a i način da ukažu na pojedinosti svog imidža koje žele da istaknu u javnosti. Ovakva i slične mogućnosti postoje u ponudi nekih naših osiguravajućih kuća. Od naših sportista, osiguranju su skloni uglavnom oni koji su najčešće u sredini gdje je svijest o osiguranju visoka.

### 2. UOPŠTE O OSIGURANJU U SPORTU

Osiguranje lica u sportu od posledica nesretnog slučaja se može ugovoriti: za slučaj smrti od posledica nezgode, za slučaj doživotnog invaliditeta, za slučaj prolazne nesposobnosti za rad (dnevna nadoknada), za slučaj narušavanja zdravlja koje zahtijeva ljekarsku pomoć (troškovi liječenja i bolnički dani), za slučaj odgovornosti ugovarača osiguranja prema licima osiguranim od posledica nesrećnog slučaja i njihovim stvarima.

Osiguranje u sportu<sup>1</sup> se može ugovoriti kao individualno ili kolektivno. Sportske organizacije, fizička i pravna lica mogu da ugovore osiguranje sportista sa trajanjem od godinu dana ili samo za vrijeme određenog takmičenja. Lica potpuno lišena poslovne sposobnosti, ne mogu se osigurati.

---

<sup>1</sup> Zakon o sportu RS (*Službeni glasnik RS* 04/02,66/03)

**Korisnik osiguranja, odnosno osiguranik**, kada nastane nezgoda, pri sportskoj djelatnosti, za vrijeme dolaska na trening i takmičenje i pri povratku kući, kao i pri obavljanju dužnosti po nalogu uprave društva ili bavljenjem nekim aktivnostima u toku 24 časa, ima pravo na:

- Osiguranu sumu za slučaj smrti, ako je usled nezgode nastupila smrt osiguranika.
- Procenat od osigurane sume koji odgovara procentu invaliditeta, ako je nastupio invaliditet.
- Naknadu troškova liječenja koje osiguranik sam plati i koji ne padaju na teret zdravstvenog osiguranja, ako su vezani za lečenje od posledica nezgode,
- Ugovoreni iznos dnevne naknade, ako nezgoda ima za posledicu osiguranikovu prolaznu nesposobnost za rad.

## 2.1. LICA U OSIGURANJU

1. Ugovarač osiguranja je pravno ili fizičko lice koje sa osiguravačem zaključi ugovor o osiguranju.
2. Osiguravač je organizacija za osiguranje s kojom se zaključuje ugovor o osiguranju i koja se obavezuje da isplati korisniku osiguranja preuzetu obavezu.
3. Osiguranik je lice od čijeg doživljenja ili smrti zavisi isplata ugovorene osigurane sume.
4. Korisnik osiguranja je lice u čiju korist se zaključuje ugovor o osiguranju.

## 2.2. NAČIN ZAKLJUČIVANJA UGOVORA O OSIGURANJU

Ugovor o osiguranju sportista ili djelatnosti sporta može biti individualan<sup>1</sup>, gdje se tačno navodi ko je ugovarač osiguranja, ko je osiguranik te ko je korisnik osiguranja. Za svaki pojedinačni slučaj osiguranja osiguravač izdaje polisu osiguranja. No, upravo za sportsku djelatnost idealan je oblik ugovora o osiguranju tzv. Kolektivni ugovor o osiguranju. Kod kolektivnog ugovora o osiguranju jednom policom osiguranja, jednim ugovorom, osigurano je nekoliko subjekata.

Prednost kolektivnih ugovora o osiguranju je u jednostavnijem načinu sklapanja, u većoj težini ugovora (veći broj osiguranika, veća premija), što ugovaračima, a to znači i osiguranim licima, omogućuje ostvarivanje povoljnijih uslova osiguranja (veće osigurane sume, manja premija, posebni popusti...). Ili, naprimjer, jedan sportski klub može sklopiti kolektivni ugovor za sve svoje članove, bez obzira na to je li riječ o osiguranju imovine ili o osiguranju od posljedica nesretnog slučaja, odnosno osiguranju života. Francuski zakon od 16. jula 1984., koji se odnosi na sport, izričito određuje obavezu klubova, liga i drugih sportskih asocijacija da svoje članove informišu o mogućnosti osiguranja od posljedica nesretnog slučaja, dajući im više opcija koje mogu izabrati, ako se odluče za osiguranje.

---

<sup>1</sup> Izmjene i dopune Zakona o sportu (*Službeni glasnik RS broj 73/08*)

Sportisti nisu dužni pristupiti kolektivnom ugovoru, ali imaju pravo na informaciju i savjet. Propuštanje te obaveze povlači za sobom odgovornost za štetu sportista u slučaju nezgode za koju nije ugovoreno osiguranje.

### 2.3. OSNOVNI POJMOVI U OSIGURANJU SPORTISTA

1. Polisa osiguranja je hartija od vrijednosti, odnosno, isprava o zaključenom ugovoru o osiguranju.

2. Osigurana suma je ugovoreni iznos koji je osiguravač dužan da isplati korisniku prema ugovoru o osiguranju života.

Visinu osiguranih suma sporazumno određuju ugovarač osiguranja i osiguravač.

3. Osigurani slučaj je budući, nezavisni događaj, nezavistan od volje ugovarača.

Osigurani slučajevi koji se mogu ugovoriti su:

- invalidnost
- prolazna nesposobnost za rad (osiguranja zaključena na godinu dana za sportiste profesionalce i amatere koji učestvuju u takmičenjima saveznog i republičkog nivoa)
- smrt usled nezgode
- troškovi lečenja (samo ako je zaključeno osiguranje za slučaj smrti i invaliditeta)
- troškovi lečenja inostranih učesnika sportskih takmičenja na području naše zemlje.

Osiguranje se uvek odnosi samo na sportsku granu navedenu u polisi i ne obuhvata nesrećne slučajeve koji nastaju prilikom bavljenja bilo kojim drugim sportom.

4. Premija u osiguranju jeste iznos koji osiguranik uplaćuje osiguravaču, odnosno to je cijena rizika a može da zavisi od: od visine ugovorenih suma osiguranja, od razreda opasnosti u kojoj je raspoređena sportska grana koju upražnjava osiguranik u okviru određene sportske organizacije, od podjele na sportiste profesionalce i amatere, od ugovorene kombinacije osiguranih rizika, od ugovorenog broja osiguranih lica i od vrste takmičenja (treninga).

### 3. RIZICI U SPORTU

Povrede i bolesti sportista sve su češće<sup>1</sup>, jer se pred njih postavljaju sve veći zahtjevi i izazovi. Vlade Divac, Novak Đoković, Jelena Janković samo su neka od imena naših vrhunskih sportista nad kojima smo se brinuli i strepili hoće li se nakon povreda moći vratiti u sportsku arenu i nastaviti u pobjedničkom ritmu. Na njihovim primjerima očito je da se iz godine u godinu, iz dana u dan, pred sportiste postavljaju sve veći zahtjevi te je izloženost povredama sve veća. Granice ljudskih mogućnosti svakodnevno se pomjeraju. Dokaz tome je činjenica da seniorske svjetske rekorde od prije 30 godina danas nadmašuju juniori. Zbog toga sportske povrede zauzimaju visoko mjesto u redoslijedu učestalosti povreda u savremenom svijetu. Da bi se ta učestalost smanjila, od velikog je značaja kako preventiva, tako i postupak neposredno nakon povređivanja.

---

<sup>1</sup> internet izdanje *Sava osiguranje*

Liječenje sportskih povreda je specifično, a ciljevi su tačno definisani: povrijeđeni sportista mora biti potpuno izliječen, a oporavak mora biti cjelovit, jer se inače riskira ponovno povređivanje, koje je najčešće teže od prethodnog. Povrijeđenog sportistu moguće je liječiti ‘dobro ili bolje’, ali gotovo nikada brže!

Sport kao djelatnost obilježava različitost i mnoštvo subjekata na određenom prostoru u isto vrijeme (takmičari, publika, radno osoblje), koje obuzima strast takmičenja i maksimalni razvoj fizičke energije, što je teško kontrolisati. To se podjednako odnosi na amaterski i profesionalni sport. Upravo to traži maksimalnu opreznost i znanje prilikom organizovanja takvih aktivnosti. Opasnosti sporta, rizici kojima su izloženi ne samo takmičari, učesnici igara nego i gledaoci i treća lica, mora da se posveti puna pažnja.

Pored umješnosti organizovanja samih takmičenja, potrebna je stalna briga oko održavanja prostora i sportskih terena na kojima se odvijaju takmičenja. Sama takmičenja ponekad zahtevaju upotrebu opasnih materijala ili predmeta, prisustvo i opasnih životinja.

Pravila su ne samo pravna nego i tehnička Nevješnost, nemar ili nerazumnost dovođi do odgovornosti prema drugim aktivnim učesnicima sportskog takmičenja (premda su ponekad rizici umanjeni načelom *consensu-sa* protivnika s uobičajenim štetama koje kao mogući rizik prihvaća već samim upuštanjem u borbu).

Iz navedenih karakteristika rizika sportske aktivnosti jasno je vidljivo da su sportu potrebne sve vrste osiguranja koje i inače susrećemo kod ostalih subjekata (osiguranje imovine, osiguranje od odgovornosti prema učesnicima sportske aktivnosti, osiguranje od odgovornosti prema gledaocima, osiguranje od odgovornosti prema trećim licima, osiguranje od posljedica nesretnog slučaja, osiguranje putovanja, osiguranje pravne zaštite, zdravstvena osiguranja, putna osiguranja, osiguranje od različitih finansijskih gubitaka, osiguranje života itd.).

Naravno, uz ugrađivanje specifičnosti osiguranja uslovljenih posebnošću sportskih rizika koji se pokrivaju osiguranjem ugovarača osiguranja, ugovarači osiguranja kod sportskih aktivnosti mogu biti fizička i pravna lica. Prema Zakonu o sportu Republike Srpske, ugovarači mogu biti sva lica u sistemu sporta u Republici Srpskoj. Dakle, svaka od fizičkih ili pravnih lica navedenih u prikazu može biti stranka ugovora o osiguranju. Naravno, i ugovor o osiguranju u sportu u cjelini je regulisan odredbama Zakona o obaveznim odnosima koje se odnose na ugovor o osiguranju.

#### **4. OSIGURAVAČI SPORTISTA U RAZVIJENIM ZEMLJAMA**

U zemljama sa razvijenim tržištem osiguranja, zastupljeno je i osiguranje profesionalnih sposobnosti – osiguranje pojedinih dijelova tijela kod zanimanja čiji su poslovni angažmani direktno ugroženi tjelesnim povredama, pa tako pijanisti osiguravaju prste, glumci i sportisti ruke ili noge, ili druge dijelove tijela u zavisnosti od vrste posla kojim se bave.

U inostranstvu susrećemo podjelu rada i osiguravača specijalizovane za osiguranje sportista i sportskih rizika. Naprimjer, 1986. u Australiji<sup>1</sup> je osnovan poseban Lloydov sindikat 3334 Sportcover za osiguranje sportskih rizika, koji vrlo brzo širi djelatnost na Veliku Britaniju, Novi Zeland i Evropsku uniju. Bavi se osiguranjem svih mogućih sportova, od badmintona preko fudbala, rukometa, košarke, do jedrenja, stonog tenisa, gimnastike, različitih borilačkih sportova. Obuhvaćeni su i profesionalni i amaterski sport. Tako su u drugoj kategoriji vrlo poznati i popularni tzv. paketi sportskog osiguranja za vikend, kad se ljudi više bave različitim sportskim aktivnostima. U vrlo kratkom vremenu sindikat je uspio osigurati više od dva miliona sportista.

Polazeći od statističkih pokazatelja po kojima se samo u Velikoj Britaniji godišnje dogodi oko 20 miliona sportskih povreda, sindikat na privlačno i neizgrađeno tržište osiguranja sportskih rizika ubrzano ubacuje nove proizvode, a pravi bum u razvoju sportskih osiguranja očekuje se u toku Olimpijskih igara u Londonu 2012.

U Francuskoj posebno specijalizovano osiguravajuće društvo za sportske rizike postoji već dugo godina pod nazivom Mutuell national des sports/Azur, koje unatoč tome što se i drugi osiguravači bave osiguranjem sporta – ima najviše zaključenih ugovora o osiguranju.

U Belgiji, u sportu je obavezno osiguranje i profesionalaca i amatera. Tako, na primjer, osiguravajuće društvo Winterthur godišnje samo biciklistima isplati oko četiri miliona eura naknade za štete pretrpljene za bavljenja tom vrstom sporta

U Njemačkoj je sistem zaista vrlo dobro razvijen. Sportski savezi imaju sklopljene okvirne ugovore za sve svoje članice. Tako Sporthilfe. V. iz Nordrhein Westfalen ima sklopljene ugovore s ARAG Allgemeine Versicherungs AG, ARAG Allgemeine Rechtsschutz-Versicherung – AG i sa Evropa Krankenversicherung AG, zavisno o vrsti osiguranja koja se želi. Slično je i u ostalima pokrajinama. Osiguranja se odnose i na amaterski i profesionalni sport. Ipak, za osiguranje vrhunskih sportista i zadovoljenja njihovih specifičnih potreba zadužen je, na saveznom nivou, Stiftung Deutsche Sporthilfe sa sjedištem u Frankfurtu. Uz spomenuta sportska udruženja koje se bave sklapanjem ugovora o osiguranju, kao ugovarači se javljaju i Landes SportBund (na nivou saveznih zemalja), Sportfachverbaende (primjer: fudbal, streljaštvo, i sl.), Stadt und Kreissportbünde, na nivou gradova i opština.

## 5. ZAKLJUČAK

Vremenom je potreba ljudi moderne civilizacije za osiguranjem postala mnogo veća i nastanak organizovanog vida osiguravanja, osiguravajućih društava, bio je neminovan. Na našim prostorima osiguranje je bilo izuzetno popularno još prije Drugog svjetskog rata, sve do kriznih devedesetih godina kada je uslijedio nagli pad popularnosti. U periodu megainflacije 1993/94. fondovi osiguranja bili su praktično uništeni. Još jedna činjenica je veoma težak udarac zadala poverenju u osiguranje a to je raspad Jugoslavije i rat na našim prostorima od 1991. godine.

---

<sup>1</sup> internet izdanje *www.sport-hr*

U poslednjoj deceniji prošlog vijeka u domaćim osiguravajućim kućama moglo se vidjeti svašta: od štampanja duplih polisa, do fingiranja štete, odugovlačenja sa isplatom odštetnih zahtjeva, ili njihovog ne plaćanja, preko likvidacije velikog broja preduzeća za osiguranje i ne postojanja pravne regulative za ovu delatnost i samim tim velikog tereta osiguravajućeg fonda.

Naravno da je uspostavljanjem pravnog sistema, regulativa i kontrola osiguravajućih preduzeća mnogo bolja i jača a samim tim polako se vraća i poverenje građana. U vremenu ekonomske krize koja je zahvatila cijeli svijet, potrebno je pojačati kontrolu i nadzor osiguravajućih preduzeća.

Iako u našem sportu nema puno novčanih sredstava, klubovi su sa najlošijim budžetom od svih klubova u Evropi, igrači primaju minimalne ili nikakve premije, rezultati ne izostaju. Puno je igrača koji su stekli svetsku slavu, koji žele da se vrate u domovinu, koji žele da ulože novac ali koji isto tako žele i sigurnost.

#### *INDIVIDUAL ABOUT COLLECTIVE RISKS IN SPORT AND POSSIBILITIES THEIR COVER*

*Ones of unavoidable factors by the occupation sports activities and the sport are the sport insurance. Apart from disturb the health, permanently or temporarily, accidents cause occasionally and financial expenses, in smaller or the larger scope of work, depending on from the period of time of rehabilitation emerge violations. The insuring house in that case pays is contracted the amount (the contracted indemnity) the insured person. Every participant in the sport contest would need that possesses the personally insurance.*

*Reasons for the processing of subject are in that that most briefly explained themselves and get to know make the insurance of participant in sport, how individuals so and groups for which act or for which work.*

**Key say:** *sport, risk, insurance, support, compensation, violation, group, contract.*